

jo rabimo tudi mi, bodo jo tudi otroci s ponosom rabili. S tem več koristimo, kakor če na veseljih kličemo „živio“, pri tem pa točemo „Kranjca“ po glavi.

Navedel sem tri malenkosti, ki pa nam ne smejo biti malenkosti. Narodna organizacija ne sme trpeti malenkosti!

Dogodki zadnjih dni v srečo Slovenije nam govore marsikaj.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč.“ Še 64 članov se ni odzvalo za slučaj smrti tovariša Abroma. Prosim, da izpolnijo svojo dolžnost in vposljejo še poleg tega za slučaj smrti g. Božič torej 4 K 10 h. Drugi, ki so za slučaj Abroma že vplačali, so dobili položnice, da vplačajo 2 K 10 h za zadnji slučaj g. Božič. katerim nisem poslal položnice, imajo že vse plačano.

Ig. 1. oktobra 1908.

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Kranjsko.

Učiteljski krožek št. Vid pri Ljubljani ima svoj prvi letošnji sestanek 8. oktobra ob 2. uri popoldne na Šmarni gori. Prijatelji našega stanu: dobro došli! Na snidenje!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo dne 11. oktobra t. l., ob pol 11. uri popoldne na Vidmu po sledečem vzporedju: 1. zapisnik; 2. društvene zadeve in razni navsesti; 3. poročilo o letošnji glavni skupščini „Zaveze“; 4. predavanje; 5. iz šolske prakse.

Pobirala se bo tudi udnina za Slov. Solško Matice.

Ker je to zborovanje letos zadnje, se nadeja odbor polnoštevne udeležbe. Odbor.

Srednješolski vestnik.

** V prvi razred mestne realke v Idriji je letos nanovo vstopilo 57 učencev, sedmi razred šteje 25 učencev, vseh učencev je s pripravljalnim razredom vred 318.

** Koprsko učiteljske. Dosedanji ravnatelj Bežek je obolel in se zdravi že par mesecev v zavodu za umobolne v Sv. Danielu pri Vidmu. Govori se, da bo ravnateljem koprskega učiteljske imenovan okrajni šolski nadzornik Finžgar.

** Hrvaška gimnazija v Pazinu. V prvi razred hrvaške gimnazije v Pazinu se je letos vpisalo 46 učencev, od teh 5 deklic.

** Protest na namestništvo v Trstu so vložili istrski Hrvati proti temu, da je deželni odbor dovolil za italijansko zasebno gimnazijo v Pulju 15.000 K.

** Italijanski gimnaziji v Pulju vlada ne bo priznala pravico javnosti, tako gre glas po italijanskih listih. Italijani so zaradi tega seveda razljučeni zlasti, ker je Beek obljubil gimnaziji javnost podeliti nekako kot odkodnino za poddržavljenje puljske policije in druge posebne odredbe za imenovano mesto. Sicer pa ni verjeti, da bi vlada vztrajala pri nameri, gimnaziji javnosti ne podeliti.

** Dopust je v svrhu dovršitve slovenskih učnih knjig dovoljen gimnazijskemu profesorju Reiserju v Novem mestu za 1908/09, dr. Gregor Pečjak, veroučitelj na 2. gimnaziji v Ljubljani pa bo l. 1908/09. imel vsak teden samo 10 ur pouka. Profesorju Alfonzu Pavlinu pa je dovoljen dopust za prvi semester 1908/09, in sicer zaradi boleznii. Tudi ravnatelj Fr. Wisthaler v Ljubljani je dobil dopust za to šolsko leto. Kand. prof. Adolf Robida je imenovan za suplenta na gimnazijo v Kranju.

** Naučno ministrstvo je dovolilo šele sedaj, da se na kranjskih gimnazijah — izvzemši kočevsko in nemško v Ljubljani — poučuje grščina v tretjem in verouk v petem razredu v slovenskem jeziku.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Štev. 9. letošnjega letnika objavlja to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Telesni siločut in njegova higiena. — 2. Ottilija Feigel: Prosto spisje. — 3. Miro Šijanec: Tolstoj. — 4. Janko Polák: O podobnem učnem načrtu. — 5. Eliza Kukovec: Vsestranska obravnava številnega obsega 1 do 10. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listik. — Kronika. — Toplo priporočamo!

Politiški pregled.

* Deželni zbor. V štajerskem deželnem zboru je bil 26. pret. m. predloženi računski zaključek za 1907, ki kaže, da je imela dežela v minulemu letu skupno 28.516.898 K 55 vin. izdatkov, ki so bili pokriti s 50 in 55% dokladi z davkom na

pivo (v znesku 2.735.253 K), z 10 % dokladi na vžitnine v znesku 270 tisoč, z drž. prispevkom od osebnega doh. davka v znesku 184 tisoč in davka na žganje z 970 tisoč. — Končni deficit je znašal 1.085.007 K. Južna železnica hoče povzeti svoje tarife. Posl. Wellenhof upa, da vlada ne bo potrdila tega povišanja. Soc. demokrat Schacherl zahteva, naj vlada zapreči, da bi se to zgodilo. — Posl. Resel zahteva, naj se spremeni deželni red tako, da bo deželni zbor moral vsako leto vsaj 10 tednov zborovati, da reši najnujnejša vprašanja, tikajoča se deželnega gospodarstva. — V goriškem deželnem zboru je prišlo do čudnega seskupljenja strank: Združili so se Faiduttijevi furlanski klerikaleci s slovenskimi liberalci in slovenski klerikaleci z italijanskimi liberalci. Skupina Faidutti-Gabrček stoji proti skupini Pajer-Gregorčič ter je v vprašanju o sestavi verifikacijskega odseka že priporila svojo prvo zmago. Zdise pa, da bo ta tudi zadnja, zakaj skupina Pajer-Gregorčič je na to zapustila dvorano in s tem onemogočila nadaljnjo razpravo. Ta skupina je tudi začela tehniško obstrukcijo. — Nemški radikalci delajo v češkem deželnem zboru obstrukcijo. Dne 25. pret. m. so začeli obstruirati, ker ni med 4 aktuarji deželnega zbora nobenega Nemca. Konstatirali treba, da so bili oni 4 aktuarji (Čehi) imenovani v soglasju z nemškimi deželnimi odborniki. Wolf, Iro in drugovi so torej ta izgovor kar iz trte izvili. Dne 26. pret. m. so začeli obstrukcijo še bolj lahkomiselno. Očitani so deželnemu maršalu knezu Lobkowitzu, da je proti poslovniku odrekel posl. Irotu besedo. Najbolj jasno karakterizuje postopanje teh nemških radikalcev dejstvo, da je morala biti izvoljena posebna komisija dveh čeških in dveh nemških poslancev v obrambo predsedništva, ki so mu nemški obstrukcionisti hoteli na vsak način onemogočiti poslovanje. Nemški poslanci so peli v češkem deželnem zboru „Die Wacht am Rhein“, kar je praško prebivalstvo neizmerno razburilo. Vsi ti škandali imajo pa očitno samo ta namen, prisiliti vlado, da zaključi zasedanje deželnega zbora in tako prepreči volilno reformo. Gospoda e reakcionarna in se boji vsake reforme, zato se dela radikalno. Ministrski predsednik Beek je povabil češke in nemške poslance na Dunaj na posvetovanje in hoče posredovati med njimi, da bi se pogodili in omogočili nadaljnje zasedanje dež. zbora. Češki poslanci so izjavili, da ne gredo na Dunaj, ker se nimajo o čem posvetovati. Nemci so šli in so polni upanja, da se bo dežela uklonila njih terorizmu.

* Ministrska kriza? Dne 26. pret. m. bi se bil moral vršiti ministrski svet. Ko pa je ministrski predsednik baron Beek prišel iz Pešte na Dunaj, je odpovedal posvet, v katerem bi prišli v razgovor znani izgredi na Češkem, v Ptuj in Ljubljani. Iz tega sklepajo, da se maže koalicijsko ministrstvo. Baron Beek hoče prej pomiriti duhove, da prepreči mogočo krizo zaradi nasprotnih si mnenj in zahtev posameznih ministrov. Baron Beek tudi v najbolj kritičnem trenutku ne obupa. Posvetovati se hoče z voditelji strank, da reši zamotano situacijo. Že se je pogajal s Pradejem in Praškom. Baron Beek namerava poklicati na Dunaj tudi nekatere poslance s Kranjskega, Koroškega in Štajerskega. Položaj je res kritičen. Nemški poslanci s Češkega odločno zahtevajo, da vlada zaključi deželni zbor zaradi zadnjih dogodkov. Češki poslanci se upirajo tej zahtevi ter prete, da odstopita oba češka ministra. Mogoče pa je tudi, da odstopi samo nemški minister Prade, ki ga nadomesti Pacher ali dr. Rotter. Če se hitro ne poleže vihar, se bodo ponavljali nemiri v drž. zboru.

* „Arbeiterwille“ o ptujskih dogodkih. Graški socialnodemokratski list ima iz Ptuja od svojega poročevalca, ki je vse dogodke sam videl, ta-le dopis: „Nemški kulturtregerji so napravili že v soboto predigro s tem, da so pred Narodnim domom rjuli in pisali, čkna razbijali in slovenske hiše ometavali z blatom. V nedeljo, ki je bila za Ptuj „veliki nemški dan“, so ubijali Slovence svoj kulturo s palicami v glavo. Župan Ornig je poklical svojim šest stražnikom na pomoč 26 nemških stražnikov iz Maribora, Celja, Celovca in Beljaka, da bi odstranil žandarstvo pomoč. Na postaji in po poti v mesto je bilo vsako trenotje bolj nevarno. Vsa nemška mladina je bila preskrbljena s piščalkami, dorasli Nemci pa so imeli vesel dan. Mirno so mogli mlatiiti slovenske hrbe, metati jajca in kamenje, poljati Slovenke s črnim, tuliti „Heil“, „Ubijte te slovenske pse“ in podobne besede. Ptujski Nemci so imeli zagotovljeno večino, ker jim je prišlo na pomoč mnogo preizkušanih nemških sil iz Maribora, Celja, da celo iz Grada. Slovinci, ki so bili v manjšini, so si hitro poiskali zavetja v Narodnem domu. Če je kak Slovenec kaj rekel proti psokam, ga je brz zaprla policija. Nemecev se policija ni dotaknila. Ko so se Nemci vsuli na kakega Slovence, je policija malo počakala, da je bil Slovenec dobro tepen, da ne bi Nemeem kazila veselja. Znano je, kako je neki obrtnik, ki ga podpira nemški šulferajni, mlatil z volovsko žilo Slovence po glavi in kako je drugi znani Nemeec iz Maribora strgal Slovence klobuk in društveni znak in se je potem s svojim plenom bahal pred „nemškimi brati“. Nemci so bili

tako navdušeni zavoljo svojih uspehov, da so namlatili tudi nekaj svojih ljudi, ki so jih pomotoma imeli za Slovence.“

* Državna konferenca socialne demokracije. Z Dunaja poročajo: Na državni konferenci socialne demokracije se je razpravljalo tudi o narodnih spori v Avstriji. Konferenca je brez debate sprejela resolucijo, v kateri protestira proti preganjanju narodnih manjšin in zahteva varstvo za vse narodne manjšine. Nadalje je konferenca energično protestirala proti postopanju oborožene sile povodom demonstracij v Ljubljani. Nadalje pozivlja delavce vseh dežel in narodov, naj z vsemi močmi nadaljujejo boj za splošno, enako in direktno volilno pravico za deželne zборе in občine in si tako pridobi politično enakopravnost.

* Davčni predlogi državnega zbora. V parlamentu se bo na jesen razpravljalo o celem kompleksu važnih davčnih načrtov. Že sredi oktobra se bo posvetoval davčni odsek o reformi hišnega davka, proti kateri so zainteresirani že zavzeli stališče. S to reformo se na-lagajo deželam žrtve zlasti s tem, da se bodo morale pri novih stavnah za dobo šestih let odreči vsaki dokladi, nadalje s tem, ker bo davčni tarif znižan, bo hkratu znižan tudi temelj za odmero deželnih doklad. Zato bo bržkone obnem sklicana nova enketa, na kateri se bo razpravljalo o saniranju deželnih finanec, kar stoji v ozki zvezi z zvišanjem davka na žganje. Kakor znano, ni bilo mogoče v minulem zasedanju izvesti tega povišanja. Poleg tega se bo posvetovalo o finančnem načrtu direktnih osebnih davkov.

* O načrtu novega hrabnega zakona pripoveduje „Budapesti Hirap“ nekatere posameznosti. Po novem načrtu se uvede 2letna vojaška služba za vsa armada, izvzemši kavalerijo in artilerijo. Rekrutni kontingent se zviša na 160.000 mož; nastavi se več podčastnikov, ki bodo službovali čez predpisano službeno dobo. Rekrutni kontingent pri domobranci se zviša na 214.000 mož, da bo torej domobranstvo v miru štele 420.000 mož. Nadomestna rezerva se odpravi in se nadomesti z „ljudsko brambo.“

* Pravi vseslovanske častnikarske zveze avstrijsko ministrstvo za notranje stvari ni odobrilo. — Pravila more zavrniti vsaka vlada. To ne stane drugega nego potezo s peresom. Ali kaj je doseženo s tem? Mari avstrijska birokracija res tako malo umeva duha časov, da si domneva, da je s takim zbadan-em z iglo zagradila pot idejam, v katerih službo so se stavili naši novinarji? Avstrijski sistem naj postane enkrat pravičen in modern, pa se mu ne bo bati nobenih častnikarskih organizacij. Ideje pa pojdejo svojo zmagovalno pot dalje tudi preko avstrijske birokracije. Ako krmilarji naše države menijo, da bi se dogodki razvijali z njim, pa se bodo proti njim. Ali hočejo, da se nad njimi zopet maščuje stari greh, da jim vsako pametno spoznanje prihaja — prepozno?! Previdne in razsodne vlade ne delajo tako. Vladati se pravi predvidati. Predvidna vlada skuša dati dogodkom smer, ker drugače jo dogodki prehitvejo! Avstrijska vlada se jako moti, ako meni, da more z veksacijami preprečiti evolucijo v slovanskem častnikarstvu.

* Volilni boj v Dalmaciji. Dne 21. pret. m. se je v Spletju vršila seja stranke prava, katere so se udeležili Prodan, dr. Drinkovič, dr. Škorca, dr. Marinković itd. Sklenili so vstopiti v volilni boj na vsi črti. Lista kandidatov se sestavi šele, ko se zasljiho želje lokalnih organizacij. — Možnost kompromisa bo odvisna (kakor poročajo „Veleit“) od posameznih oseb in od okoliščin.

* Grof Bobrinski, poslanec ruske dume in znani govornik na praški vseslovanski konferenci, je obiskal Trst. Poučil se je natančno o narodnih in gospodarskih razmerah tamošnjih Slovencev.

* Neodvisnost Bolgarske. Iz Berlina javljajo: V tukajšnjih dobro obveščenih krogih se smatra, da se Bolgarija v kratkem proglašal kraljestvom. Tak korak ne bi v javnem mnenju — vzlic tesnemu prijateljstvu Nemčije za Turčijo — našel neugodne sodbe.

* Zveza katoliških modernistov. V Fuldi na Nemškem se je ustanovila prva mednarodna zveza katoliških modernistov, v prvi vrsti duhovnikov. Doselej je že 230 članov duhovnikov. Vodstvo je izročeno svetnjakom, da se duhovniki na ta način izognejo proganjanjem.

* Ogrsko. Ogrski parlament zopet zboruje. Predsednik ministrstva Wekerle je predložil državnii proračun, ki kaže 1.555.777.976 kron dohodkov in 1.555.729.907 kron stroškov, torej 48.069 K prebitka. Skupni izdatki so povišani za 2.100.000 K. — V četrtek 24. pret. m. je minilo 40 let, kar je bila sklenjena nesrečna ogrsko-hrvaška nagodba. In ako vvažujemo sedanje dogodke pod vladno nasilnika Rauha, moramo reči: žalosten jubilej! — Slovaška narodnostna stranka je priredila v 15 krajih ljudske shode, na katerih se je protestiralo proti pluralni volilni pravici. — Iz Strassburga javljajo: Glavna skupščina luteranskega društva za podpiranje nemštva „Gustav Adolf“ je priznala nemški občini Kerest na Ogrskem dar 23.586 mark, a prezrla je prošnje neke občine v Braziliji in neke druge na Vestfalskem. — Socialnodemokratski list „Nepszava“

je priobčil podatke iz načrta volilne reforme, ki ga minister za notranje stvari grof Andrassy predložil poslanski zbornici. Ogrski brz. biro je k temu zvedel sledeče: V statističnem osrednjem uradu izdelujejo po ukazu ministra za notranje stvari celo vrsto raznih statističnih izkazov, ki so v zvezi z deli glede načrta volilne reforme. Neki izkaz, ki ga statistični urad sploh ni predložil ministru za notranje stvari, je prišel v roke lista „Nepszava“ in na temelju teh podatkov je ta list spisal omenjeni članek. V tej stvari se je uvedla preiskava. — Kakor poročajo iz Budimpešte, bo madjarska ljudska stranka odločno proti pluralni volilni pravici. Ljudska stranka namerava celo sodelovati v borbi, ki jo zaprične opozicija proti reformi. Ljudska stranka postopa v teh stvareh povsem sporazumno z avstrijskimi kršč. socialnimi krogi. Ako se ljudska stranka zares pridruži opoziciji, tedaj bi bil omajan ne le položaj v večini, ampak tudi položaj vlade tem bolj, ako se uresničuje vesti, da se postavi na dnevni red vprašanje rekrutnega kontingenta.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Učiteljsvo postojinskega okraja namesto venca na grob tovarišu Ludoviku Kranjcu 25 K; doslej darovanih 3529.85 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Omizje v gostilni g. Fortune na Vodovodni cesti v Ljubljani 15 K z željo: „Slovinci, prihitite v Prago! Povspnimo se navzgor, a ne hodimo navzdol! Sežansko učiteljsko društvo, 4. rok pokroviteljina 50 K; gđe. Olga Jenkova v Litiji nabrala 7 K; gospodje dijaki-diletantje del dobička v Mengšu 5 K; svetiteljice iz Kostanjevca na izletu v Sv. Križ 14 K za par „ceglov“; Učiteljski kvartet pod Semiško šolo v družbi dražestnih gospic M. zložili 6 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt je plačal tov. Tomo Bitenc iz Dragatuša. Hvala!

Besedilo k E. Adamovičevi spevoigr „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ za učence se dobiva v Učiteljski tiskarni po 10 h knjižica. Tovariši, sezite po njej!

Vsaka šola naj si naroči za lokalno učiteljsko knjižico vsaj po en izvod E. Adamovičeve spevoigre „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Tako tudi vsaka okrajna učiteljska knjižnica. Cena knjigi je 5 K. Naroča se v Učiteljski tiskarni. Čisti dobiček je namenjen „Učiteljskemu konviktu“.

V Kočevju napadeni in pobiti slovenski otroci. Dečka železniškega uradnika v Kočevju so šolski tovariši pobili s kamenjem. Napadeni so bili tudi drugi otroci. Taka kultura se vceplja v mlada srca Kočevjarjev. Istemu uradniku so napisali na kuhinjska vrata: Nieder mit den krainerischen Schweinen.

Družba sv. Cirila in Metoda ima poleg Bleiweis-Vodnikovih, Polakovih tudi nekaj Jurčičevih razglednic v zalogi. Te razglednice so se izdale prvotno v korist ženski šentpetrski podružnici. — Rodoljubi, segajte pridno po družbinih razglednicah!

Učiteljska imenovanja na Štajerskem. Deželni šolski svet je imenoval nadučiteljem pri Sv. Duhu v Halozah def. učitelja v Majšperku Franca Segulo, v Studenicah def. učitelja v Spodnji Poljskavi J. K. K. l. a., v Selah pri Ptuj def. učitelja pri Sv. Barbari v Halozah Rud. K. o. c. m. u. t. in na Ptujski gori def. učitelja v Dobrni Leop. Čulka. — Definitivno so nastavljeni: v Dramljah Tereza Čvar, pri Sv. Križu na M. p. Karel Mavrčič, v Selah gospa Kocmut-Kranje. Prestavljen je Zelenik od Sv. Benčesla k Št. Jurju v Slov. gor.

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala v oslavo jubilejnega leta dve mladinski knjigi: „Naš cesar Fran Josip I.“ (cena 40 v) in „Franc Jožef I.“ (cena 30 v). Priporočamo jo vsem šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom, da si ju nabavijo ter razdele med otroke. Čisti znesek pripade družbi, knjiga sama pa je zelo primerna jubilejnemu letu. Naročila je oglašiti družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, katerim se bo de zastoj prilagala knjiga „Andrej baron Čehovin“, slavni slovenski junak.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala „Češka akcijska pivovarna“ v Čeških Budjovcih K 19 260 kot provizijo za 963 hl piva, razprodanega na Kranjskem od 1. junija do 23. septembra 1908. Gotovo lep znesek za tako kratko dobo. Slovinci sami pa morejo ta znesek podesetoriti s tem, da naročajo izključno le pivo omenjene pivovarne. Le žal, da se mnogo toči „Meščansko budjovsko pivo“, katerega glavna zaloga pri nas je v Sp. Šiški. To pivo prihaja od meščanske pivovarne, ki je najhujša nasprotnica Čehov v Budjovcih, ki podpira „Schulverein“ in absolutistično postopa napram češkim uslužbencem. Započeta gospodarska emancipacija pri nas naj se pospešuje i s tem, da se naroča akcijsko pivo, saj se s tem podpira našo družbo, na-

sprotno z meščanskim pivom „Schulverein“. Kdor koli pije to pivo, naj si zapomni, da je pospeševal germaniziranje naše mladine. Upamo, da se bodo v bodoče točilo po vseh slovenskih gostilnah poleg domačega piva in ostalih dobroznanih narodnih čeških piv le češko budjejeviško akcija pivo, ki je poleg navedenih vzrokov tudi jako dobro in priznano po vsem Češkem.

Oznanilo. Deželni odbor gorški razglša: Razpisujejo se s tem štiri deželne podpore po 400 kron za dijake z Goriskega, ki so dovršili srednje in stopili v visoke šole. — Te podpore se podeli za I. leto obiskovanja visokih šol, in se bo gledalo na to, da dobijo podpori dva dijaka slovenske in dva italijanske narodnosti. Če bi manjkalo dijakov izmed ene rečenih narodnosti, se sme nakazati podpore dijakom druge narodnosti. Podpore se bodo izplačevale v štirih četrtletnih odplačilih na prošnjo deleženca, ki mora izkazati, da je vpisan v vseučiliško matrikulo in pozneje, da obiskuje učilišče. Podpore se podeli kot častna posojila proti reverzu podpirancev, odnosno njihovih postavnih zastopnikov, tako da bo podpirani imeli do častno posojilo povrniti deželnemu odboru brez obresti, kadar pride v primerno socialno in materialno pozicijo. Doličene prošnje se imajo podati deželnemu odboru v Gorici pisмено do 31. oktobra 1908. in naj se jim priložijo izpričevala zrelosti, ubožstva in vpisa v eno izmed visokih šol. — Razpisujeta se nadalje dva deželna štipendija po 600 kron, ustanovljena od dež. zbora s sklepom z dne 10. septembra 1888 v spomin 40letnega vladarstva Nj. V. presv. cesarja Franca Jožefa I. Deležiti se morejo te ustanove dijaki, sinovi očeta, rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji na avstrijskem vseučilišču, na tehniki ali na višjem poljedelškem zavodu, skozi vsa leta visokošolskih študij, držče se obstoječih postavnih predpisov. Prošinci naj podajo svoje vloge deželnemu odboru do 31. oktobra 1908 in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o premoženjskih razmerah dotičnih družin, o tem, da so vpisani na kakem izmed navedenih učilišč in dosedanjem napredovanju.

Naročajte novi spodnještajerski narodni dnevnik! Pošljite izjavo „Narodni založbi“ v Celju, da se naročite na dnevnik, ki prične izhajati s 1. januarjem 1909. Odgovorite s tem na nemška nasilstva v Ptuj, Celju in Mariboru, da nam pomagata kovati novo ostro orožje proti Nemcem.

Ivan Adamič, v Ljubljani ustreljen četrtoselec, je dejal, ko so ga umirajočega prenesli v stražnico: „Ne povejte mami, kaj se je zgodilo, umrla bi še ona!“ Vse je jokalo. Pogled na mrtveca je bil grozen, zlasti Adamič v svoji revni obleki in zakrpanih črevljičkih izvalja tisočerm solze. Tako poroča „Rdeči prapor“ od 23. pret. m.

Slovenskim visokošolcem in abiturientom! Z ozirom na izgrede zadnjih dni in na čedalje bolj rastoče ščevanje graških nemških nacionalcev proti Slovincem priporočamo slovenskim visokošolcem, naj vzamejo vsi, ki jim le količič dopušča razmere, odhodnico iz nemških šol ter naj se vpišejo na češke visoke šole v Pragi, zlasti pa naj se ogibljejo graških visokih šol. Ni tu treba govoriti posebe o veliki moralni in duševni izgubi, ki jo trpe slovenski akademiki v tem provincialnem glavem mestu, ki izobrazbe željnemu dijaku nikakor ne nudi tega, kar dobi v Pragi v obilni meri v znanstvenem in družabnem oziru! V mestu, kjer je narodna mrznja proti Slovincem tako razveta kakor v Gradcu, ni mogoče misliti na mirno kulturno delo. Zato proč od Gradača tudi v tem oziru. Idite v Prago, kjer boste lahko mirno študirali in se pod vodstvom ljubečih vas bratov pripravljali za bodoči poklic v domovini, ki potrebuje dobrih vsestransko izobraženih delavcev. Slovensko občinstvo pa prosimo, naj se ob vsaki priliki spominja „Slovenskega podpornega društva“ v Pragi.

Osebnosti na Kranjskem. Kandidatinja Leopoldina Abram je postala proviziorna učiteljica v Sent Jurju pod Kumom, istakoto Ivana Valenčič v Škofji Loki, Ana Bantana v Vavti vasi, Ivana Simčič in Justina Modic v Iški vasi, kamor pride tudi Viljem Mazi za proviziornega učitelja in vodjo.

Tri paralelke na nemški šoli v štirih dneh! Iz Trsta poročajo: Doznali smo, da je ravnateljstvo c. kr. nemških državnih šol v Trstu zaradi velikega navala otrok poročalo ministrstvu o potrebi odpreta trih paralelek v isti šoli ter da je ministrstvo v štirih dneh odredilo, da se odpro zahtevane tri paralelke na omenjeni šoli. — Tu imamo zopet dokaz o dvojni meri avstrijske vlade, ko gre za Nemce in za Slovence. Tržaški Slovinci že leta in leta prosijo, da bi država sprejela tržaške slovenske šole, a vse zaman vkljub temu, da je v tržaškem mestu slovenskih šol, za šolo godnih otrok. Za nas so le hitri v osrečevanju z bajoneti in krogli. Vlada nam vedno le objublja in objublja. Zopet smo že v šolskem letu in še vedno smo tam, kjer smo bili. Mnogi otroci so se vpisali v slovenske paralelke prvega razreda Ciril-Methodove šole, a šola se še ni pričela, ker vlada še do danes ni izpolnila dane obljube. — In tako so naši šolski otroci na cesti. V našem ljudstvu vra, ter bi moglo priti do resnih izbruhov na-

rodne nevolje. — Posledice naj si pripiše vlada sama, ki ima vedno pripravljen denar za nemške države in šulferajske šole, za slovenske pa le prazne obljube. — Videant consules!

Gospodarski boj proti Nemcem. Kakor čitamo v „Domovini“ se sestavi v najkrajšem času v Celju odbor, ki bo organiziral in ki uredi bojkot nemških trgovcev in obrtnikov na Spod. Štajerskem. Odbor se sestavi s pomočjo trgovskih društev in zastopnikov obeh strank.

Značilno za Ptuj. „Slovenca“ poročajo iz Ptuja: Za razpisano mesto na slovenski okoliški šoli pri Ptujju so prosili med drugimi tudi trije trdonemski učitelji iz Schönererjevega volilnega okraja na nemškem Češkem. Neverjetno!

Logaško učiteljsko društvo odkrije v četrtki, dne 8. oktobra, nagrobni spomenik pokojni tovarišici gospe Ivanki Peruškovi v Starem trgu pri Ložu. Odhod iz Bakaškega 7. uri zjutraj. Odkritje je ob 10. uri na pokopališču v Podcerkvi. Pred odkritjem sv. maša. Vozovi iz Bakaškega na razpolago. Tovariši, tovarišice in prijatelji pokojnice, udeležite se v obilnem številu ter izkažite pokojnici čast, ki jo je v obilni meri zaslužila. Odbor.

Šolsko zdravstvo.

Jajca so sirova ali mehko kuhana eno najzbornejših živil. Trdo kuhana so neprebavljiva, ako jih požiramo v velikih kosih; ako jih pa dobro prežvečimo, jih želodec ravno tako lahko prebavi kakor mehko kuhana. Beljak je lažje prebavljiv kot rumenjaki; prvi obstoji iz 14 delov kemično čistega beljaka na 86 delov vode, poslednji iz beljaka in nekaterih tolšč. Jajce zadostuje samo, da dá mladi ptici vse v ustvarjenju njegovega telesa potrebne sestavine, pri čemer pa gre v porabo tudi veliki del jajčje lupine. Ako bi dajali otrokom pojesti z jajcem obenem tudi fino zmleto jajčjo lupino, bi jim dajali s tem jako veliko vredno jed, ki bi pospeševala zlasti rast zobovja in kosti. Sirova ali mehko kuhana jajca so za slabokrvne, bledečne, rekonvalascentne, doječe ženske jako priporočljiva. Takozvane „jajčje jedi“, ki se napravljajo iz jaje z malo moko in veliko masti, veljajo splošno za težko prebavljive. In so tudi, ako jih ne jemo s kruhom in ako jih dobro ne prežvečimo. Nasprotno so jedila z veliko moke, ne preveč masti, a s soljo in poprom priporočljiva in morali bi jih na deželi veliko pogosteje uživati, namesto manj redilnega, težko prebavljivega krompirja.

O jagodah so dognali zdravniki, da njih sok pospešuje prebavljanje. Trdokuhan beljak zvoedeni, ako zlijesh nanj jagodnega soka. Komur je predpisal zdravnik sladkorja prasto dieto, sme brez skrbi jesti jagode, ker tisto malo sladkorja, kar ga imajo v sebi, ne škoduje. Ni še povsem dognano, ali uživanje jagod res kaj pomaga zoper protin, a brez dvoma delajo jagode kri alkalčno, ker so bogate na alkalnih solih. — Mečnikov je izračunal, da se poraja v prebavljenem aparatu človekovega na dan nič manje kot 128 milijonov bakterij, od katerih je del koristen, drug del pa nevaren. On je mnenja, da je v dosego dolgega življenja potrebno, da varujemo imenovane organe kolikor se le da pred tujimi bakterijami, in našteva med jedili, ki se jih je iz tega vzroka ogibati, tudi jagode. Vsekakor je potrebno, da jagode dobro operete, preden jih jeste.

Listnica uredništva.

A. M.: Danes ni nikakor mogoče. Pa prihodnjih! — F. W.: Vemo, kako se godi: očitne protizakonitosti. Bo že drugače! Hočejo mir — pa s takimi pogoji!

Slovinci in slovenke!

Žrtvam 20. septembra 1908, tako nedolžno usmrčenim in ranjenim, se slovenski narod najlepše oddolži s tem, da prispeva v prvi vrsti za oskrbo ponesrečenec, od katerih bo marsikateri pohabljen ali vsaj zelo oslabiljen zapustil bolnico, potem pa njihove rodovine, ki so podpore potrebne.

Združeni narodni odbor

se zatoraj obrača do vseh Slovincav in Slovenk, da se odzovejo temu rodoljubnemu pozivu in vsak po svoji moči v ta namen prispevajo, prav posebno pa naši denarni zavodi, občine, korporacije itd.

Kot neizbrisno znamenje naše ljubezni do onih dveh, ki sta padla 20. septembra 1908 kot svredoka smrtnega sovraštva, ki ga do nas goji naš narodni nasprotnik, obenem kot opomin k skupnemu delu za prava našega rodu in jezika, pa je tudi potrebno, da jima postavimo **SPOMENIK**, dostojen stvari, za katero sta padla. Slovinci in Slovenke! Nabirajte in prispevajte, da na ta način ovekovečimo spomin na

naša narodna mučenika!

ZDRUŽENI NARODNI ODBOR.

Prispevke, o katerih se bo polagal javen račun, sprejema za združeni narodni odbor g. dr. Alojzij Kokalj, odvetnik v Ljubljani, sprejemajo jih pa tudi upravništva slovenskih časopisov in Ljubljani, da jih oddajo imenovnemu odboru.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

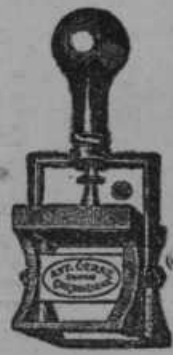
Št. 590. Štajersko. 169 1—1
Za politički okraj Ljutomer, to je za šolska okraja Ljutomer in Gornja Radgona se namesti takoj služba okrajnega pomoč. učitelja s plačo po II. kraj. raz. in z uradnim sedežem v Ljutomeru.
Obih deželnih jezikov popolnoma zmožni prosilci za to službo naj vložijo svoje redno opremljene, s dokazom avstrijskega državljanstva obložene prošnje predpisanim službenim putem najdalje do 5. novembra t. l. pri predsedniku okrajnih šolskih svetov Ljutomer in Gornja Radgona v Ljutomeru.
Ljutomer, dne 28. septembra 1908.

Razpis ustanove

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ razpisuje s tem dve mesti „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove za učiteljske sirote na Kranjskem“ v letnem znesku 80 K.
Ustanova velja za ljudske, srednje in visoke šole, izvzemši bogoslovje, ne oziraje se na kraj, kje dotičnik stanuje.
Pravico do te ustanove imajo: 1. Učiteljske sirote po očetu in materi; v pomanjkanju teh 2. učiteljske sirote po očetu; v pomanjkanju teh 3. učiteljske sirote po materi, v pomanjkanju teh 4. učiteljski otroci sploh.
Prošnje opremljene z zadnjima dvema šolskima izpričevaloma in ubožnim listom, naj se pošljejo do 1. listopada t. l. društvenemu tajniku: Juraj Režek, mestni učitelj v Ljubljani.
V Ljubljani, dne 1. vinotoka 1908. Odbor.

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in harmonije amerikan. sistema prodaja in izposoja
Alfonz Breznik, učitelj „Glasb. Maticice“
136 Ljubljana, Gradščice 11. 52 12

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev
Anton Černe
Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.
Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, mo-50 nogrami itd. itd. 52 35
Ceniki gratis in franko.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6 nasproti hotela „Union“
priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njiju priznana najboljše črni, medli 19 52—40
lak za šolske table.

Učiteljska tiskarna

priporočata sl. šolskim vodstvom in š. svetom za cesarjev 60 letni jubilej krasne jubilejske karte

na karton z vzbočenim emblemom (naš cesar l. 1848. in 1908.) in primernim besedilom.
Posamezni komadi: manjši po 10 h. večji po 20 h. Pri naročilu nad 100 komadov 10% popusta. 112 12—9
Za šolsko mladino najprimernejše in najcenejše darilo in spomin na letošnji jubilej.

Kolega!

Svetujem Vam, da kupite svoji soprogi, s čimer ji napravite veselje.

Hočete?

Naročite ji krasno in praktično sukno za krilo. Čujte, kaj piše gos. učiteljica Friš-ova iz Slatenice: „Jaz sem popolnoma zadovoljna; v dokaz služiti to, da sem izmed osem kosov, ki ste mi jih poslali na izber, izbrala sedem.“
A glejte, kako so cenene:

- 1 kose sukna za celo strupano krilo (K 1-90)
- 1 " " " kuhinjsko " " 2-
- 1 " " " vrtno " " 2-40
- 1 " " " lepše " " 3-
- 1 " " " prava lepa " " 3-40

Naročite takoj po povzetju od tvrdke Adolf Buchta v Kamenci, p. Šadek v Polički, Češko. 112 26—11

Slovinci, kupujte užigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Zalogo šolskih zvezkov za Štajersko (od dež. šol. sveta potrjeni z dne 3. oktobra 1899) za Kranjsko po F. Levčevim lepopisju iz najboljšega papirja, enakomernimi čistimi črtami, pivnikom in poljubnim ovitkom priporoča 53 26—19
A. Umek v Brežicah in Krškem.
Uzorce na zahtevanje zastoj in franko.

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznicico

Jos. Dežman
Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.
Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinjših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapiskov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.
Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštnino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 53 26—14

Vljudno naznanjam, da sem popolnoma prenovil in na novo uredil

Kavarno Prešeren

na Marijinem trgu v palači Assicurazioni generali.
Razen mnogih drugih časopisov je na razpolago tudi „Učiteljski Tovariš“.
Slavnemu učiteljstvu se priporoča za obilen obisk

Karol Polajnar
146 6—4 kavarnar.

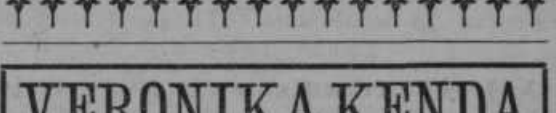

K. FLORIAN v Kranju

priporočata p. n. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu svojo 166 4 2

knjigarno

za dobavljenje vseh knjig in časopisov, kakor tudi trgovino papirja ter vseh v šolsko stroko spadajočih potrebščin.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani na Dunajski cesti šte. 20

priporočata p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 157 52—4
Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga
A. Slatnarjevih zvezkov.